

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره پنجاه و سوم - ۱۹ تا ۲۵ تیر ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۶ تیر ۱۴۰۰

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره پنجاه و سوم - ۱۹ تا ۲۵ تیر ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۵۳

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۶ تیر ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی: چالش‌ها و امیدها ۲
- ضرورت هم‌افزایی انجمن‌های حرفه‌ای و دولت برای حفظ حقوق عامه..... ۸
- سازمان غذا و دارو ناظر باشد، نه مداخله‌گر ۱۱
- کارزار ملی تعارض منافع سازمان نظام مهندسی ساختمان ۱۱
- تعارض منافع نزدیک و تعارض منافع دور ۱۲
- انتشار دو برنامه جدید از مجموعه «کشاکش منافع»..... ۱۳
- تعارض منافع ساختاری سازمان تأمین اجتماعی در فرآیند وصول حق بیمه..... ۱۴
- تلاش سازمان نظام مهندسی برای رایزنی با وزارت راه و شهرسازی ۱۴
- ورود ماجرای تعارض منافع به کنکور ۱۴۰۰ ۱۴
- صدور بخشنامه مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی..... ۱۵
- تعارض منافع، علت مخالفت با آیین‌نامه تأسیس داروخانه‌ها..... ۱۶
- رعایت اخلاق حرفه‌ای و رفع تعارض منافع، اولویت نظام پزشکی ۱۶
- موقعیت‌های چندگانه تعارض منافع در صنعت بیمه..... ۱۷
- مخالفتان طب سنتی دچار تعارض منافع هستند! ۱۷
- چگونه می‌توان تعارض منافع موجود در ماده ۱۰۰ شهرداری‌ها را حل کرد؟ ۱۸
- تعارض منافع علت فعالیت فولادی‌ها و معدنی‌ها در دو سوی زنجیره..... ۱۸
- شکل‌گیری تعارض منافع در صنعت هواپیمایی ۱۹
- تعارض منافع قفل اقتصاد دیجیتال..... ۱۹
- قهر معاون وزیر از کمیسیون آموزش مجلس به دلیل طرح موضوع تعارض منافع ۲۰
- محتوای چندرسانه‌ای تعارض منافع..... ۲۰
- تحلیل فضای مجازی: پررنگ شدن مسئله تعارض منافع در نظام حکمرانی کشور ۲۱

درآمد: دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی: چالش‌ها و امیدها

سعید هراسانی

روز سه‌شنبه ۲۲ تیر ۱۴۰۰ سازمان تأمین اجتماعی با دعوت از صاحب‌نظران و اساتید حوزه تعارض منافع و فساد به هم‌اندیشی درباره دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی و شرکت‌ها و مؤسسات تابعه پرداخت. این دستورالعمل که در تاریخ پنجم تیر امسال توسط رئیس سازمان ابلاغ شد شامل بخش‌های متنوعی همچون مقدمه، تعاریف و اشخاص مشمول، مصادیق تعارض منافع، الزامات اشخاص مشمول در معرض تعارض منافع، ضمانت اجرا و سایر مقررات می‌شود.

به‌عنوان اولین نکته باید اشاره کرد که صرف طرح بحث مدیریت تعارض منافع و تبدیل آن به بخشنامه‌های اجرایی در سازمان‌های دولتی و عمومی غیردولتی را باید به فال نیک گرفت. با توجه به بلا تکلیف ماندن لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی، دستگاه‌های اجرایی رأساً اقدام به طراحی بخشنامه‌های مدیریت تعارض منافع کرده‌اند. این مسئله فتح باب مناسبی از موضوع تعارض منافع و نحوه مواجهه با آن در سازمان‌های اجرایی دولتی و عمومی است.

دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی با تعریف مفاهیم به کار گرفته‌شده در بخشنامه همچون موقعیت تعارض منافع، منفعت شخصی، بستگان، تأثیر ناروا، هدیه، کمیته مدیریت تعارض منافع و غیره آغاز می‌شود و سپس مصادیق تعارض منافع را به‌صورت عمومی مورد بحث قرار می‌دهد.

الزامات اشخاص مشمول در معرض تعارض منافع در این بخشنامه در قالب هشت بخش ارائه شده است که شامل:

- منع یا تحدید اختیار شرکت در جلسه تصمیم‌گیری
- ممنوعیت از مداخله در معاملات سازمان
- منع یا تحدید تصدی هم‌زمان دو یا چند پست
- منع یا تحدید کسب درآمد
- منع یا تحدید استفاده از خدمات مشاوره
- سهامداری در شرکت‌های خصوصی
- منع یا تحدید دادن و گرفتن کمک و هدیه
- سفرهای خارجی

نمایش کارآمدی

مطالعه بخشنامه مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی نشان‌دهنده یک متن کامل و همه‌جانبه است که تمام ابعاد تعارض منافع را پوشش داده است. به لحاظ فرمی متن از انسجام قوی برخوردار است و در استفاده از کلمات و جملات استانداردهای قانونی به خوبی رعایت شده است، تا آنجا که برای مثال برای جلوگیری از عدم شفافیت در بخش تصدی مشاغل هم‌زمان پس از دو عبارت «یا چند پست» آمده است تا امکان فرار از بخشنامه فراهم نباشد.

اما اگر از نگاه شکلی فراتر رفته و قابلیت اجرای دستورالعمل را مورد توجه قرار دهیم، می‌توان چالش‌های متعددی را در برابر اجرای آن مشاهده کرد که عملاً امکان اجرای آن را ضعیف می‌کند. در نظریه توانمندسازی حکومت از این اقدامات تحت عنوان «نمایش کارآمدی» یاد می‌شود. نویسندگان کتاب توانمندسازی حکومت برای نشان دادن عینی این موضوع با استفاده از صنعت عراق و همچنین طعنه به سند نویسی‌های گسترده دولتی در تمام کشورهای جهان به پل‌های کاغذی اشاره می‌کنند. نویسندگان می‌گویند می‌توان پلی را از جنس کاغذ ساخت که از دور شکل و محکم خود را می‌نماید، اما هیچ خودرویی نمی‌تواند از آن عبور کند.

بخشنامه مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی نیز به‌وضوح دارای ایراداتی از این جنس است که امکان اجرای آن را زیر سؤال می‌برد و می‌توان مطمئن بود که این بخشنامه هیچ‌گاه به‌طور کامل در سازمان تأمین اجتماعی اجرا نخواهد شد. این موضوع را حتی می‌توان در مباحث مطرح‌شده در جلسه همفکری درباره این دستورالعمل نیز مشاهده کرد که قریب به اتفاق مشارکت‌کنندگان اصلی‌ترین سؤال و ابهامشان امکان اجرای این بخشنامه و آینده آن بود. در ادامه این یادداشت تلاش می‌شود مهم‌ترین نکات مورد غفلت درباره این دستورالعمل مورد بحث قرار گیرد.

جامع‌نگری به‌جای مسئله محوری

دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی بسیار جامع‌نگر است و نخواستنه هیچ‌یک از مصادیق تعارض منافع را مورد غفلت قرار دهد. اما این جامع‌نگری همواره کمک‌کننده نخواهد بود، بخصوص آنکه به لحاظ عملی نیز امکان اجرای آن‌ها وجود نداشته باشد. جدای از آنکه اولویت‌های مصادیق تعارض منافع با توجه به ساخت و فرهنگ سازمانی هر کشور متفاوت از یکدیگر است و در حالی که امکان دارد در یک کشور روابط خویشاوندی مسئله اصلی تعارض منافع محسوب شود، اما در کشور دیگر استفاده از رانت اطلاعاتی اصلی‌ترین موقعیت تعارض منافع باشد.

این موضوع نشان می‌دهد که تدوین دستورالعمل‌های مدیریت تعارض منافع نیازمند طراحی نقشه ریسک موقعیت‌های تعارض منافع در سازمان‌های مختلف است و بسته به اینکه کدام موقعیت‌ها فراگیرتر بوده و بیشترین ضربه را به اعتماد عمومی و کارکرد سازمان می‌زند مورد توجه قرار داد. به‌عنوان مثال، بررسی‌های مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

نشان می‌دهد که اشتغال بیرونی و روابط پسااشغلی یکی از پدیده‌های موقیعت‌های تعارض منافع در ایران است که مشکلات جدی نیز پدید آورده است.

علاوه بر این فرهنگ برخی کشورها بعضی از مصادیق تعارض منافع را ضد ارزش تلقی نکرده و در نتیجه مواجهه با آن به صورت دفعی و در کنار سایر موقیعت‌های تعارض منافع تنها باعث ضایع شدن کل فرایند مدیریت تعارض منافع خواهد شد. به عنوان مثال هدیه در بسیاری از کشورهای کم‌تر توسعه یافته به عنوان یک رفتار فرهنگی محسوب می‌شود و هیچ نوع پنهان کاری‌ای در مواجهه با آن وجود ندارد. بدیهی است که چنین پدیده‌هایی نه تنها نیازمند اقدامات فرهنگی و متفاوتی نسبت به دستورالعمل‌های تعارض منافع هستند، بلکه حتی قرار گرفتن آن‌ها در کنار سایر موقیعت‌های تعارض منافع می‌تواند به نادیده گرفتن کل بخشنامه منجر شود.

در ایران نیز اشتغال بیرونی و روابط پسااشغلی با عنوان دوشغله بودن یکی از مسائل فرهنگی است که اغلب نه تنها ضد ارزش تلقی نمی‌شود، بلکه توسط ذی‌نفعان به انحاء مختلف ارزش تلقی می‌شود. تلاش برای کسب روزی بیشتر برای خانواده در مشاغل رده متوسط و استفاده از تخصص در هر جای ممکن در مشاغل رده بالا عمده‌ترین استدلال‌ها برای این موقیعت‌ها است. برای مثال واسپاری کارگزاری‌های تأمین اجتماعی به بازنشستگان سازمان تأمین اجتماعی و یا فعالیت پسااشغلی مسئولان بانک مرکزی در شبکه بانکی با همین استدلال انجام می‌شود.

عدم وجود پشتیبانی قانونی

دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در تأمین اجتماعی از پشتیبانی قانونی مطلوبی برخوردار نیست و محتمل است که بخشی از مفاد آن در دیوان عدالت اداری ابطال شود. تمام تجربه‌های قبلی ابلاغ بخشنامه‌های مدیریت تعارض منافع در ایران نشان داده است که با مقاومت بدنه اداری مواجه خواهد شد و طرف شکایت در دیوان عدالت اداری قرار خواهد گرفت. بنابراین در صورتی که ظرافت‌های حقوقی و پشتیبانی‌های قوی قانونی برای آن در نظر گرفته نشود، با شکست مواجه خواهد شد.

بخشی از مشکل عدم پشتیبانی قانونی ناشی از همین جامع‌نگری است که بخشنامه تمام ابعاد تعارض منافع را بدون در نظر گرفتن بافت اداری، سیاسی، اجتماعی و حقوقی ایران مورد توجه قرار داده است. تا آنجا که به طور جد می‌توان گفت بخش قابل توجهی از الزامات طراحی شده برای مشمولان در دیوان عدالت اداری ابطال خواهد شد. در ادامه تلاش می‌شود تنها برخی از این مصادیق مورد بحث قرار گیرد.

تمام ممنوعیت‌های پسااشغلی اعمال شده در این دستورالعمل به جز ماده ۱۸ که درباره سمت‌های سازمان تأمین اجتماعی است و در تبصره آن قید شده است که افراد پیشنهادی برای نصب در سمت متعهد می‌شوند محدودیت‌های پسااشغلی را رعایت کنند، غیر قابل اجرا بوده و قانون از آن پشتیبانی نمی‌کند. حتی خود ماده ۱۸ نیز امکان دارد خلاف قانون در نظر گرفته شود و در دیوان عدالت ابطال شود. نکته مهم آن است که ذکر ماده ۲۶ مبنی بر تسری تمام

محدودیت‌های فصل الزامات مشمولان در موقعیت‌های تعارض منافع پس از بازنشستگی با قید «در صورت امکان تحقق» نشان‌دهنده ابهامات گسترده در این حوزه است.

ماده ۱۹ دستورالعمل نیز تاکید دارد ارجاع امور متقاضیانی که خدمت درخواستی آن‌ها از سوی اشخاص دستورالعمل قابل انجام است (مثل پزشکان سازمان تأمین اجتماعی) به دفتر یا موسسه خصوصی که مشمول یا اقوام وی در آن سهام یا ذی‌نفع باشند ممنوع است. این بخش نیز با ابهامات حقوقی مواجه است و مشخص نیست سازمان چنین حقی را داشته باشند یا خیر.

ماده ۲۰ این دستورالعمل نیز درخواست یا قبول سمت‌های مشاوره، حسابرسی، نمایندگی و بازرسی توسط مشمولان دستورالعمل در نهادهای متناظر یا مشابه عمومی و خصوصی را که از منظر موضوع با سازمان مشابهت دارند ممنوع می‌کند. با توجه به اینکه مفاد این ماده در قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل دیده نشده است، در صورت شکایت با مشکل مواجه خواهد شد.

نمونه‌های دیگری نیز می‌توان از چالش‌های حقوقی این دستورالعمل مطرح کرد، برای مثال قطع همکاری با کارکنانی که فرایند جذب آن‌ها توسط فامیل‌های درجه‌یک تا سه انجام شده باشد، اما این نمونه‌ها تنها برای ذکر این نکته است که مشخص شود چگونه نمایش کارآمدی حتماً به حل مسئله منجر نخواهد شد و می‌تواند در سطح پلی‌کاغذی باقی بماند. البته ضروری است یادآوری شود که تمام مفاد مطرح شده در دستورالعمل ضروری بوده و باید با شیوه‌های کارآمد مدیریت شود، اما نکته اینجاست که با علم به این نکات باید راهکارهای واقعی برای مدیریت موقعیت‌هایی همچون سهامداری و ارتباطات پسا‌شغلی را فراهم کرد.

عدم توجه به بافت و تقلید همسان

این مسئله بیش از همه خود را در ضمانت اجرای دستورالعمل مدیریت تعارض منافع نشان می‌دهد. دستورالعمل برای اطمینان از افشای تمام موقعیت‌ها تمام مشمولین را موظف به گزارش تخلفات به کمیته تعارض منافع سازمان می‌کند، اما سؤال اصلی آن است که چگونه می‌توان چنین کاری را انجام داد؟ بخش قابل توجهی از مواد این دستورالعمل برابر با قوانین موجود در کشورهای توسعه‌یافته است، اما طراحان این بخشنامه فراموش کرده‌اند که قوانین و دستورالعمل‌های مدیریت تعارض منافع در کشورهای پیشرفته مبتنی بر یک نظام نهادی توسعه‌یافته است که رسانه‌های آزاد، شفافیت، افشای اطلاعات، دولت الکترونیک و مهم‌تر از همه کنترل سازمان‌های قدرتمند جامعه مدنی بر سازمان را شامل می‌شود.

به عبارت دیگر آنچه باعث ضمانت اجرای مقررات مدیریت تعارض منافع در کشورهای بیشتر توسعه‌یافته می‌شود نفس آن مقررات نیست و این دستورالعمل‌ها تنها مبنای حقوقی برای مواجهه با تعارض منافع را فراهم می‌کند. ضمانت اجرای این قوانین حاصل شفافیت، دولت الکترونیک و نظارت جامعه مدنی است. به عنوان مثال افشای تمام

قراردادهای سازمان برای عموم مردم و کنترل این قراردادها توسط نهادهای جامعه مدنی و در نهایت برجسته‌سازی این موارد در رسانه‌های آزاد امکان هر نوع تخطی از قواعد مربوط به معاملات را از بین خواهد برد. بدون وجود چنین سازوکارهایی و تبدیل سازمان به حیاط خلوت به هیچ‌وجه نمی‌توان با تعارض منافع و تمام پیامدهای آن مواجه شد.

از طرف دیگر بستر نهادی مناسب بخشی از تلاش‌ها برای مدیریت تعارض منافع است. در صورتی که فرایندهای سازمانی به صورت بهینه طراحی نشود، قواعد مدیریت تعارض منافع می‌تواند تبدیل به اختلالات سازمانی شود. علاوه بر این بخش عمده‌ای از مصادیق تعارض منافع ناشی از محدودیت‌های سازمانی است. برای مثال در بخش پزشکی، درمان القایی و ارجاعات غیرضروری برای آزمایش‌های طبی ناشی از نبود یک نظام منسجم و حمایت‌کننده از پزشکان است. نظام بهداشت انگلیس برای مواجهه با این مشکل یک دستورالعمل قطور درباره نحوه عملکرد پزشکان در شرایط تشخیصی متفاوت است. یعنی پزشک نظام بهداشت انگلیس تعیین می‌کند بیمار چه علائم بالینی اولیه دارد و بر اساس راهنما فرایند درمان را انجام می‌دهد. نکته مهم آن است که هرگونه ایراد در فرایند درمان بر اساس راهنما مسئولیتی برای پزشک به همراه نخواهد داشت.

بنابراین تنها در صورت وجود چنین نظام نهادی قوی‌ای می‌توان از الگوهای متداول مدیریت تعارض منافع استفاده کرد و اگر چنین فضای نهادی‌ای وجود ندارد، باید راهکارهای محلی که با در نظر گرفتن بافت اداری، سیاسی و اجتماعی امکان مدیریت تعارض منافع را فراهم آورد، استفاده کرد. سیاست‌های محلی و بافت‌محور مدیریت تعارض منافع اگرچه ممکن است شبیه رویه‌های معمول مدیریت تعارض منافع نباشد، اما با مبنا قرار دادن نتیجه حاصل از اقدام می‌تواند راهگشا و مثمر ثمر باشد.

به عنوان مخلص کلام باید بیان کرد که طرح دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین به نوبه خود اقدامی قابل ستایش و ارزشمند است و همان‌طور که رئیس سازمان تأمین اجتماعی بیان کرده است، صرف ایجاد گفتمان مدیریت تعارض منافع در کشور می‌تواند مفید و راهگشا باشد. از طرف دیگر توجه به مفهوم تعارض منافع در سازمان‌ها به تدریج امکان اجرای اقدامات عملیاتی‌تر برای مدیریت تعارض منافع را فراهم می‌کند. اما نکته مهم آن است که در صورت تمایل واقعی برای مدیریت تعارض منافع در یک سازمان باید اقدامات کارآمد و مسئله‌محور در دستور کار قرار گیرد.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 علی محمد عبدی قهرودی مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی در گفتگوی اختصاصی با خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع اظهار داشت: به غیر از برخی اعضای هیأت مدیره‌های سازمان‌های نظام مهندسی، نه تنها مخالفتی با اجرای بخشنامه تعارض منافع از سوی ۵۲۴۰۰۰ عضو سازمان‌های مذکور مطرح

نشد بلکه حمایت شدیدی نیز از بخشنامه صورت گرفت که این امر نشان از دغدغه اعضای نظام مهندسی کشور نسبت به موضوع است.

معاونت حقوقی سازمان تامین اجتماعی در روز سه‌شنبه ۲۲ تیر با برگزاری نشستی با حضور رئیس این سازمان، از بخشنامه مدیریت تعارض منافع سازمان رونمایی کرد. در این نشست مصطفی سالاری و جمعی از شرکای اجتماعی این سازمان به طرح بحث در مورد این بخشنامه پرداختند.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی دو برنامه دیگر از سری برنامه‌های تصویری «کشاکش منافع» را در پایگاه خود منتشر کرده است. «تعارض منافع در صنعت خودرو» با حضور مرحوم محمدرضا نجفی نماینده سابق مجلس و مسئول طرح تحقیق و تفحص از صنعت خودرو و میثم طاهری مشاور طرح تحول صنعت خودرو و «تعارض منافع در نظام سلامت و درمان» با حضور محمدرضا واعظ مهدوی معاون سابق وزارت بهداشت و کیومرث اشتریان عضو هیئت علمی دانشکده علوم سیاسی دانشگاه تهران عناوین این دو برنامه است.

رضا باقری اصل، دبیر شورای اجرایی فناوری اطلاعات، وجود ۲۶ هزار ممیز مالیاتی که تعارض منافع آشکار با الکترونیکی کردن مالیات دارند را مصداقی از قفل دیجیتال کردن اقتصاد عنوان کرد.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۷ تیر ۱۴۰۰

ضرورت هم‌افزایی انجمن‌های حرفه‌ای و دولت برای حفظ حقوق عامه

گفتگوی اختصاصی خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع با علی‌محمد عبدی قهرودی مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی

بدنه سازمان‌های نظام مهندسی، موافق اجرای بخشنامه تعارض منافع هستند

افسانه شرکت (کارشناس پژوهشی - ترویجی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه): در آستانه‌ی برگزاری انتخابات هیئت‌مدیره نهمین دوره‌ی نظام مهندسی ساختمان، مناقشه‌ها بر سر بخشنامه «منع پذیرش و یا قبول منافع متعارض در ارائه خدمات مهندسی ساختمان» بالا گرفته است. یک‌سوی این قضیه طیف گسترده‌ای از مهندسان ساختمان در سوی دیگر، طیفی از اعضای نظام مهندسی هستند. هرچند گروه اول منفعی از تداوم وضعیت فعلی ندارند، گروه دوم برای

حفظ منافع خود در برابر اجرای این بخشنامه مقاومت و رایزنی می‌کنند. در این خصوص مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه با مهندس علی‌محمد عبدی قهرودی مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی به گفتگو نشست است.

- برخی معتقدند انجمن‌های حرفه‌ای و اصناف عامل ایجاد انحصار و منفعت‌طلبی هستند و سیستم دولتی به جای همکاری با اصناف باید با کاربران نهایی (در اینجا خود مهندسان) کار کند. آیا مقاومت سازمان نظام مهندسی مقابل دستورالعمل مدیریت منافع متعارض را می‌توان شاهدی بر همین ادعا قلمداد کرد یا اینکه ناشی از مقاومت بخشی از این سازمان است و قابل تعمیم به کلیت همکاری سازمان نظام مهندسی با وزارت راه و شهرسازی نیست؟ به طور کلی تعامل سازمان نظام مهندسی و وزارت راه و شهرسازی را چطور ارزیابی می‌کنید؟

مخاطب اصلی بحث تعارض منافع، مسئولین ذیربط در هر پست و مقامی هستند که در جایگاه تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی می‌توانند تصمیماتی اتخاذ کنند که از قبل آن، منفعی برای خود حاصل نمایند و در واقع ارجحیت منافع شخصی، صنفی بر منافع عمومی شکل بگیرد. از این رو، حاکمیت در معنای عام وظیفه دارد در راستای دفاع از حقوق عامه، شرایط این تعارض منافع را به نفع ذینفعان مرتبط در جامعه مدیریت نماید. لذا حاکمیت در بحث تعارض منافع مستقیماً با افراد ذینفع روبرو است و انجمن‌های حرفه‌ای و صنفی بواسطه نقشی که در زمینه تصمیم‌گیری نسبت به شرایط حوزه کاری خود دارند، قطعاً مخاطب اصلی این موضوع هستند.

در خصوص مقاومت برخی هیأت مدیره‌های سازمان‌های نظام مهندسی استانی در اجرای بخشنامه‌های وزارت راه و شهرسازی، هر چند این بحث دور از ذهن نبوده و از همان ابتدا (اواخر سال ۹۶ که بخشنامه وزیر وقت راه و شهرسازی در این ارتباط صادر شد) نیز شاهد مقاومت‌هایی از سوی برخی هیأت مدیره‌های سازمان‌های نظام مهندسی استانی در خصوص بخشنامه موصوف به تعارض منافع بودیم تا جایی که حتی ریاست وقت سازمان نظام مهندسی ساختمان نیز مکاتباتی در جهت بی اثرکردن بخشنامه وزیر راه و شهرسازی با

سازمان‌های نظام مهندسی استان‌ها انجام داد اما آن چه بدیهی و قطعی است توجه به جایگاه حاکمیتی وزارت راه و شهرسازی و اتخاذ تصمیم در حیطه اختیارات قانونی وزیر محترم در این موضوع است.

قرار نیست به دلیل مخالفت برخی اعضای هیأت مدیره سازمان‌های نظام مهندسی آن‌هم بدون ایراد به مبانی قانونی چنین بخشنامه‌ای، حاکمیت از وظیفه خود در حفظ و رعایت حقوق عامه چشم‌پوشی نماید. جالب آن است که غیر از برخی اعضای هیأت مدیره‌های سازمان‌های نظام مهندسی، نه تنها مخالفتی با اجرای بخشنامه تعارض منافع از سوی ۵۲۴۰۰۰ عضو سازمان‌های مذکور مطرح نشد بلکه حمایت شدیدی نیز از بخشنامه صورت گرفت که این امر نشان از دغدغه اعضای نظام مهندسی کشور نسبت به موضوع است.

با این حال صراحتاً اعلام می‌شود این مخالفت‌ها صرفاً از سوی بخش معدودی از اعضای هیأت مدیره‌های سازمان‌های نظام مهندسی استان‌ها مطرح شده که البته در جای خود طبیعی است ولی باید توجه داشت تصمیمات وزیران محترم راه و شهرسازی وقت و فعلی، جزو تکالیف قانونی و در چهارچوب اختیارات قانونی ایشان بوده و نمی‌شود با جنجال و هیاهو، جلوی اجرای ضوابط قانونی را گرفت.

نکته بعدی آن که با ابلاغ بخشنامه اخیر وزیر محترم راه و شهرسازی، برنامه ریزی جدی جهت اجرایی شدن مفاد آن شروع شده است. در این بین هماهنگی مناسبی بین شورای مرکزی نظام مهندسی و نیز وزارت خانه وجود دارد. هر چند شاهد آن هستیم که عملکرد برخی سازمان‌های نظام مهندسی، در ارائه اطلاعات صحیح مربوط به کارکرد اعضای هیأت مدیره خود، شفاف نیست و ابهام دارد ولی انتظار می‌رود با ورود جدی شورای مرکزی به این موضوع، بتوانیم اجرای شفاف و دقیق بخشنامه تعارض منافع را در حوزه سازمان‌های نظام مهندسی شاهد باشیم.

- آیا قبل از ابلاغ دستورالعمل توسط آقای آخوندی یا بخشنامه اخیر آقای اسلامی در مورد تعارض منافع، وزارت راه و شهرسازی کوشیده بود که حمایت بخش‌های تاثیرگذار سازمان نظام مهندسی را برای همکاری در این زمینه جلب کند و نوعی سیر مجاب‌سازی طی شود؟

در خصوص زمینه سازی برای ابلاغ بخشنامه، این موضوع مورد توجه بوده به طوری که مکاتباتی از سوی شورای مرکزی در این زمینه صورت گرفت که نشان دهنده آمادگی شورا برای طرح و اجرای موضوع است. هر چند ادعای اخیر ریاست محترم شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی در خصوص انجام هماهنگی با وزارتخانه جهت حل موضوع تا قبل از زمان برگزاری انتخابات از سوی وزیر محترم راه و شهرسازی رد شد اما همین امر نشان می دهد شورای مرکزی نظام مهندس ساختمان با اشراف نسبت به موضوع، پیشاپیش نسبت به این موضوع دغدغه داشته و بدنبال حل آن البته به شیوه خاص مدنظر خود بوده است.

- با توجه به تجربه چالش ابلاغ دستورالعمل مدیریت تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی به نظر شما از این تجربه چه درسی می توان برای حوزه های مشابه گرفت؟ یعنی اگر دستگاه های اجرایی بخواهند دستورالعمل های مشابهی در حوزه هایی که محل تقاطع وظایف حاکمیتی برای تنظیم گری و حیطة ی عمل و منافع انجمن های صنفی است صادر کنند، فکر می کنید چه پیش نیازهایی را باید رعایت کنند که چالش کمتری ایجاد شود؟

اصل ضرورت مقابله با ایجاد موقعیت های تعارض منافع برای تصمیم گیران و تصمیم سازان واضح تر از آن است که نیازی به تاکید داشته باشد. این که هر فرد مسئول در هر پست و مقامی بداند باید از قرارگیری در موقعیت تعارض منافع اجتناب نماید و یا در صورت قرارگیری در این موقعیت، از پست و منصب خود کنار رود، آن قدر مبهم و سوال برانگیز نیست لیکن با توجه به سابقه نه چندان طولانی این موضوع در کشور، باید اطلاع رسانی لازم به جامعه صورت پذیرد و همچنین ضرورت پیش بینی قانون شفاف و جدی در این قضیه مهم و موثر است.

در واقع قبول این قضیه که اعضای یک حرفه و صنف حرفه ای بدانند که بزرگترین آسیب ها از محل تعارض منافع به سیستم وارد می شود، کلید اصلی ماجراست و در ادامه، همراهی در اجرای جدی مقررات و حتی مشارکت در تنظیم ضوابط، رمز موفقیت در برخورد با مصادیق تعارض منافع می باشد.

انجمن های صنفی و حرفه ای به عنوان واسطه بین حاکمیت و اعضای خود و بهره برداران از خدمات حرفه ای، نقش مهمی در مدیریت امر دارند و توقع حاکمیت (وزارت راه و شهرسازی)، همراهی ایشان در رعایت حقوق عامه است. تجربه اخیر طرح ها و پیگیری جدی موضوع تعارض منافع در وزارت راه و شهرسازی موید ضرورت همراهی سازمان های نظام مهندسی ساختمان به عنوان تشکل حرفه ای مرتبط با موضوع است. امید است که سازمان های مذکور در همکاری و همراهی در اجرای بخشنامه های تعارض منافع در حوزه مهندسی ساختمان، عملکرد خوب و موثری داشته باشند و سربلند از این آزمون بیرون بیایند.

سازمان غذا و دارو ناظر باشد، نه مداخله‌گر

مهدی زراعی (رئیس شورای عالی داروخانه‌های کشور) - ۲۰ تیر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

رئیس شورای عالی داروخانه‌های کشور با اشاره به کمیاب شدن برخی داروهای ایرانی در داروخانه‌ها، معتقد است: عدم مدیریت صحیح و مداخلات دستوری در سازمان غذا و دارو در مراحل توزیع و تولید و واردات به کمبودها دامن زده است. زراعی با بیان اینکه پراکندگی توزیع جغرافیایی دارو باید مطابق با استانداردهای خاص متناسب با جمعیت و بیماران و ... انجام شود، گفت: ساختار سازمان غذا و دارو، اجازه برنامه‌ریزی دقیق و فنی به تولید و توزیع کنندگان نمی‌دهد. سازمان غذا و دارو باید سیاست‌گذار و ناظر باشد، اما متأسفانه ساختار مداخله‌گرایانه سازمان، مانع از پویایی صنعت دارو می‌شود. از دولت جدید و مجلس شورای اسلامی تقاضا داریم با تدوین قوانین و سیاستگذاری صحیح، کاری کند که سازمان غذا و دارو در جایگاه مناسب خود قرار گیرد. ضمناً برای جلوگیری از تعارض منافع توصیه می‌شود مدیران سازمان تا چهار سال پس از خروج از سازمان حق مدیریت در صنعت دارو را نداشته باشند.

✉ خبرگزاری ایسنا

کارزار ملی تعارض منافع سازمان نظام مهندسی ساختمان

پایگاه خبری تحلیلی عصر کار - ۲۰ تیر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

جمعی از مهندسان در بستر کارزار اجتماعی با عنوان «مطالبه اجرای کامل و دقیق ابلاغیه وزیر محترم راه و شهرسازی در زمینه تعارض منافع» در سطح ملی خواستار اجرای قانون شدند و به رئیس جمهور جدید و وزیر راه و شهرسازی نیز نامه‌ای سرگشاده نوشتند. برخی از مهندسان قانون تعارض منافع را اقدام مثبت وزرات راه و شهرسازی برای جلوگیری از فساد احتمالی و جهت‌گیری سازمان نظام مهندسی ساختمان استان فارس به سوی عدالت می‌دانند. در بخشی از کارزار ملی مطالبه‌گری مهندسان نسبت به قانون تعارض منافع آمده است:

«جامعه مهندسی ساختمان کشور با بیش پانصد هزار نفر عضو از نحوه عمل و نگرش سازمان‌های مهندسی ساختمان در حوزه تعارض منافع به ستوه آمده است. فارغ از ساختار غیرشفاف و غیرپاسخگویی حاکم بر بسیاری از سازمان‌های مهندسی ساختمان و شورای مرکزی، همواره شاهد انتشار اخباری از انواع سوء استفاده‌های رخ داده از جایگاه‌های مختلف در ارکان سازمان‌های مهندسی و شورای مرکزی بوده‌ایم. با این تفسیر، اجرای کامل ابلاغیه «منع تکفل همزمان اموری که باعث ایجاد تعارض منافع می‌شود» ابلاغی به شماره ۰۲/۱۰۰/۳۰۲۷۰۸ مورخ ۲۷/۱۲/۱۳۹۶ در بررسی صلاحیت داوطلبان شرکت در نهمین دوره انتخابات سازمان‌های مهندسی ساختمان آن هم بدون تفسیر و نظریه‌پردازی و البته رجحان منافع اقلیت صاحب منصب به منافع عمومی مورد درخواست امضاکنندگان این کارزار قرار دارد.»

✉ پایگاه خبری عصر کار

تعارض منافع نزدیک و تعارض منافع دور

ابوالفضل طبرزدی (عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خوزستان) - ۲۱ تیر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

پای تعارض منافع در اصلاحیه آیین نامه اجرائی در ماده ۲ مکرر و بند الف ۴ و الف ۶ ماده ۹۱ آیین نامه اجرائی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان وسط کشیده شد. فعلا در بین شقوق تعارض منافع، به گزینه ترجیح منفعت شخصی نسبت به منفعت عمومی بیشتر توجه داشتیم که یک آفت بزرگ است و باعث می شود در زمان تصدی هم زمان دو یا چند شغل یا حرفه، فرد منفعت شخصی خودش را سفت بچسبد؛ طوری که آن را حق خود بداند. وقتی به ساختار سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور (و استان) نگاهی بیندازیم، در جاهای دیگر آن نیز تعارض منافع بر وزن همین ترجیح منفعت شخصی دیده می شود؛ اما باید دید الان با ابزار موجود کدام قابل رفع و حل است که اسمش را تعارض منافع نزدیک بگذاریم و موارد دیگر را که با ابزاری همچون اصلاح قانون قابل رفع و حل است، تعارض منافع دور (دور از دسترس).

مثلا انتخاب اعضای شورای انتظامی از سوی اعضای هیئت مدیره یک تعارض منافع است که فعلا نمی توان آن را از دست هیئت مدیره با دستورالعمل وزارتی یا اصلاح آیین نامه اجرائی در آورد؛ چراکه در قانون این اختیار به آنها سپرده شده است. بنابراین این را از جنس تعارض منافع دور ببینیم؛ چراکه فعلا اصلاح آن دور از دسترس است. همین طور معرفی کردن بازرسان سازمان از سوی هیئت مدیره به مجمع نیز با وجود ترجیح منفعت شخصی به منفعت عمومی، باعث معرفی مناسبی برای بازرسان از سوی هیئت مدیره نخواهد بود. طبعا در زمان اصلاح قانون باید شرایطی فراهم کرد که اعضای هیئت مدیره (یا حتی مجمع) در شرایطی برای انتخاب اعضای شورای انتظامی قرار نگیرند که منفعت شخصی خود را ترجیح به منفعت عمومی دهند و همین دیدگاه برای بازرسان هم در اصلاحیه قانون مطرح است؛ مدل انتصاب از سوی یک کمیته (بدون حضور اعضای هیئت مدیره) که به منویات استقلال یک شعبه شبه قضائی هم نزدیک است. قطعا اگر الان دستورالعملی صادر شود که اعضای هیئت مدیره نباید عضو شورای انتظامی را انتخاب کنند، راحت در دیوان عدالت قابل ابطال است (با اینکه یک نوع تعارض منافع است)؛ چراکه این دستورالعمل اختیارات قانونی هیئت مدیره را از آنها سلب می کند.

اما در دو دستورالعمل تعارض منافع (منع استفاده از پروانه و منع تصدی سمت ارکان) اختیارات قانونی هیئت مدیره از آنها سلب نمی شود و چنین اختیار یا حقی به اعضای هیئت مدیره سپرده نشده که حتما باید بعد از هیئت مدیره شدن کار بپذیرید وگرنه هیئت مدیره محسوب نمی شوید، بلکه در قانون وظایفی (نه هم اختیارات) به هیئت مدیره سپرده شده است که اشتغال هم زمان آن با یک پروژه طراحی یا نظارت یا آزمایشگاه یا اجرا که شرایط ترجیح منفعت شخصی به منفعت عمومی را برایش خلق می کند. از آنجایی که نمی توان هیئت مدیره را از انجام وظایف قانونی اش منع کرد (ابطال قطعی در دیوان عدالت)، تنها چاره برای تولید نشدن شرایط تعارض منافع در این است که او با پروانه اش که بر اساس ماده ۴ قانون و مواد متعدد آیین نامه اجرائی اختیارش به وزارت راه و شهرسازی سپرده شده است، کار نکند تا ماده ۲ مکرر آیین نامه اجرائی و بند الف ۴ ماده ۹۱ آیین نامه اجرائی نقض نشود.

فعلا در بین این همه حالات تعارض منافع، مواردی را که تعارض منافع نزدیک محسوب می شود، با دستورالعمل وزارتی یا اصلاح آیین نامه اجرائی رفع کنیم، بعدا در مواد قانون هم به اصلاحیه می پردازیم که شرایط تعارض منافع در وظایف و اختیارات افراد پیش نیاید.

انتشار دو برنامه جدید از مجموعه «کشاکش منافع»

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه - ۲۲ تیر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در صنعت خودرو - تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی اخیراً دو برنامه دیگر از سری برنامه‌های تصویری «کشاکش منافع» را در پایگاه خود منتشر کرده است. برنامه‌های تصویری کشاکش منافع، عنوان برنامه‌ای است که با همکاری خبرگزاری ایرنا و مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه تهیه شده است. پیش از این، سه برنامه تصویری از این مجموعه منتشر شده بود:

[کشاکش منافع، قسمت اول: تعارض منافع در سازمان نظام مهندسی و شهرداری](#)

[کشاکش منافع، قسمت دوم: تعارض منافع در نظام آموزش و پرورش](#)

[کشاکش منافع، قسمت سوم: تعارض منافع در نظام بانکی](#)

اکنون دو قسمت جدید از این مجموعه منتشر شده و در دسترس علاقمندان قرار گرفته است.

کشاکش منافع؛ قسمت چهارم: تعارض منافع در صنعت خودرو

اواخر سال ۱۳۹۸ بود که گزارش تحقیق و تفحص از صنعت خودروسازی به صحن مجلس رسید. گزارشی که در آن از تعارض منافع در صنعت خودروسازی بالاخص سهامداری تودرتو و چندلایه شرکت های مختلف خودروساز، به عنوان یکی از اصلی ترین علل فساد و ناکارآمدی در این صنعت یاد کرده بود. مدیریت تعارض منافع و مبارزه با فساد در صنعت خودروسازی، بسیار پیچیده است. چرا که شرکت های بزرگ و کوچک مختلف در بخش های مختلف صنعت خودرو، بخش های بزرگی از وزارت صنعت در دولت و دیگر گروه های مختلف ذینفع درگیر این بازی چندوجهی هستند که هر کدام منافع خاص خود را دارند. در این قسمت به سراغ گفتگو با مرحوم مهندس محمدرضا نجفی نماینده سابق مجلس و مسئول طرح تحقیق و تفحص از صنعت خودرو و دکتر میثم طاهری مشاور طرح تحول صنعت خودوررفتیم تا ضمن آشنایی با مصادیق تعارض منافع در صنعت خودرو، به بررسی ابعاد پیچیده و چندلایه خودسهامداری شرکت های خودروساز بپردازیم.

کشاکش منافع؛ قسمت پنجم: تعارض منافع در نظام سلامت و درمان

مدیریت تعارض منافع و مبارزه با فساد در نظام بهداشت و درمان، گره خورده با منافع بسیاری از پزشکان، شرکت های دارویی و تجهیزات پزشکی، شرکت های بیمه و بخش های زیاد دیگری درون و بیرون نظام سلامت است. هر کدام از بازیگران عرصه نظام سلامت، منفعی ویژه خود دارند که سعی میکنند از طریق حضور در بدنه دولت و علی الخصوص وزارت بهداشت، بتوانند از طریق قانون گذاری و سیاست گذاری به آن دست یابند. در این قسمت به سراغ گفتگو با دو نفر از امضاکنندگان این نامه دکتر محمدرضا واعظ مهدوی معاون سابق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد و دکتر کیومرث اشتریان عضو هیئت علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران رفتیم تا ضمن آشنایی با مصادیق تعارض منافع در نظام سلامت، به بررسی ابعاد پیچیده و چندلایه منافع گروه های مختلف این حوزه بپردازیم.

📍 پایگاه مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

تعارض منافع ساختاری سازمان تامین اجتماعی در فرآیند وصول حق بیمه

مرکز پژوهش‌های مجلس - ۲۱ تیر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه تامین اجتماعی

مرکز پژوهش‌های مجلس ضمن اشاره به تعارض منافع ساختاری سازمان تامین اجتماعی در فرآیند وصول حق بیمه اعلام کرد: کلیه مشکلات ممیز محوری در فرآیند اخذ مالیات را می‌توان به صورت تشدید شده در فرآیند وصول حق بیمه نیز مشاهده کرد. علاوه بر قائم به شخص بودن وصول حق بیمه که امکان فساد را گسترش می‌دهد، نقش همزمان سازمان تامین اجتماعی در وصول و استفاده از منابع حاصله موجب تعارض منافع ساختاری برای سازمان تامین اجتماعی می‌گردد. این در حالی است که در بسیاری از کشورها وظیفه وصول حق بیمه به صورت مستقل برعهده سازمانی است که سایر وجوه عمومی را وصول می‌کند. همچنین در صورت در نظر گرفتن درصدی از حق بیمه‌های وصولی به عنوان پاداش کارکنان شعبه، این موضوع می‌تواند موجب تمایل بیشتر کارکنان جهت وصول درآمدهای غیرواقعی و لاجرم افزایش اعتراض کارفرمایان و پرونده‌های دادرسی منجر شود.

✉ خبرگزاری فارس

تلاش سازمان نظام مهندسی برای رایزنی با وزارت راه و شهرسازی

سازمان نظام مهندسی ساختمان - ۲۲ تیر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

به گزارش روابط عمومی سازمان، دویست و هفتاد و دومین جلسه شورای مرکزی روز سه شنبه، بیست و دوم تیرماه با حضور ریاست سازمان و اکثریت اعضای شورای مرکزی به صورت حضوری و مجازی برگزار شد. در این جلسه، در خصوص موارد و مصادیق پذیرش همزمان مسئولیت‌های دارای تعارض منافع در خدمات مهندسی بحث و بررسی و پس از بیان نقطه نظرات، مقرر شد ۱۲ نفر از اعضای شورای مرکزی در جلسه‌ای که با حضور وزیر راه و شهرسازی و تعدادی روسای سازمان استان‌ها در روزهای آتی تشکیل می‌شود، حضور داشته باشند.

✉ سازمان نظام مهندسی ساختمان

ورود ماجرای تعارض منافع به کنکور ۱۴۰۰

محمی الدین محمدیان (رئیس اسبق سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی) - ۲۲ تیر ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

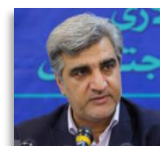
در آموزش و پرورش و وزارت علوم تعارض منافع وجود دارد و همین عامل باعث می‌شود با آمدن مصوبه جدید برگزاری کنکور، طراحی سوالات کنکور امسال با چالش‌های متعددی مواجه شود. برای آنکه تاثیر معدل در کنکور عادلانه باشد باید مانند کنکور نمره امتحانات با ضریب متناسب با منطقه اعمال شود ضمن آنکه برای مدارس خاص امتحانات استانداردسازی نهایی در نظر گرفته شود. مرکز سنجش توانایی این را دارد تا با تعارض منافع در این زمینه‌ها با اتخاذ چنین سیاست‌هایی جلوگیری کند.

✉ باشگاه خبرنگاران جوان

صدور بخشنامه مدیریت تعارض منافع در سازمان تامین اجتماعی

مصطفی سالاری (مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی) - ۲۲ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه تامین اجتماعی

معاونت حقوقی سازمان تامین اجتماعی در روز سه‌شنبه ۲۲ تیر با برگزاری نشستی با حضور رئیس این سازمان، از بخشنامه مدیریت تعارض منافع سازمان رونمایی کرد. در این نشست مصطفی سالاری اظهار داشت: با تلاش‌های صورت گرفته در سازمان تامین اجتماعی پس از تشکیل کارگروه و پیگیری‌های کارشناسی بخشنامه مدیریت تعارض منافع صادر شده است. مدعی بی‌عیب و نقص بودن کارها نیستیم، ادعای بهترین بودن نداریم، اما این کار، شروعی است برای استفاده از دانش صاحب نظران این عرصه، تا از تجمیع نظرها؛ هم سازمان و هم کشور از آن بهره لازم و کافی را ببرد.

با صدور بخشنامه مدیریت تعارض منافع گامی مهم در مسیری بزرگ برداشتیم و با اجرایی شدن این بخشنامه به نحو موثری از بروز فساد و قرارگرفتن افراد در موقعیت زمینه ساز فساد پیشگیری می‌شود. انتظار داریم که از نظر شرکای اجتماعی و اساتید دانشگاه برای تکمیل آن بهره‌مند شویم و این موضوع مهم را در جامعه به سهم خود ترویج کنیم. به ارزیابی مداوم و نتیجه بخشی این بخشنامه نیاز است که باید با جدیت به آن پرداخته شود. حضور شرکای اجتماعی در جلسات کمیته مدیریت تعارض منافع نیز پیشنهادی خوب و قابل اجرا است که پیگیری خواهد شد.

عمران نعیمی، مدیرکل امور حقوقی و قوانین سازمان تامین اجتماعی نیز در این جلسه گفت: مدیریت تعارض منافع در زمینه پیشگیری از بروز فساد و تخلفات نقش مهمی دارد. در سازمان تامین اجتماعی پس از تشکیل کارگروه و پیگیری‌های کارشناسی بخشنامه مدیریت تعارض منافع صادر شده است. تمامی کارکنان سازمان تامین اجتماعی با هر نوع قرارداد شغلی و حتی شرکت‌های تابعه سازمان و همه مدیران رده‌های مختلف و همچنین مدیران و کارکنان کارگزاری‌ها مشمول این بخشنامه هستند.

محمد عطاردیان، رئیس کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران نیز در این نشست گفت: اقداماتی که در سازمان تامین اجتماعی برای مدیریت تعارض منافع آغاز شده است بسیار ارزشمند و قابل تقدیر است، اما تداوم این برنامه‌ها و موفقیت در رسیدن به اهداف مقرر در این برنامه‌ها نیازمند همراهی و مشارکت شرکای اجتماعی در مدیریت این سازمان است.

علی اصغر بیات، رئیس کانون عالی بازنشستگان تامین اجتماعی در این نشست گفت: مدیریت تعارض منافع تاثیر خوبی بر سازمان تامین اجتماعی دارد و ما به عنوان نماینده بازنشستگان با کمیته مدیریت تعارض منافع همکاری خواهیم کرد.

حسن صادقی، رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری نیز در این نشست اظهار داشت: زمینه ساز اصلی تعارض منافع تصویب قوانین دارای ابهام است که براساس بخشی‌نگری و نگاه‌های حزبی و منطقه‌ای اجرا می‌شوند.

موسی بیات، رئیس انجمن مدیران صنایع نیز در این نشست گفت: در سازمان تامین اجتماعی عدم مشارکت شرکای اجتماعی در اداره سازمان ریشه اصلی تعارض منافع است و جا دارد که ارکان تصمیم‌گیری این سازمان بار دیگر همچون ادوار گذشته که سابقه آن وجود داشته است، به صورت سه‌جانبه شکل گیرد.

در این نشست همچنین تعدادی از اساتید و صاحب‌نظران به بیان دیدگاه‌های خود در زمینه تعارض منافع پرداختند.

✉ خبرگزاری صدا و سیما / خبرگزاری ایسنا

تعارض منافع، علت مخالفت با آیین‌نامه تأسیس داروخانه‌ها

روزنامه رسالت - ۲۲ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

مصوبه رفع انحصار از مجوز تأسیس داروخانه‌ها دو جبهه موافق و مخالف را رو درروی هم قرار داده. جبهه مخالف می‌گوید، مطابق با استانداردهای جهانی، ما با کمبود داروخانه روبه‌رو نیستیم و تأسیس بی‌قیدوشرط داروخانه، تخلفات دارویی و تبلیغ و مصرف القایی دارو را در کشور افزایش می‌دهد و باعث تجمع داروخانه‌ها در مناطق لوکس شده و مناطق کمتر برخوردار را محروم‌تر می‌کند.

سال ۹۷ بود که دیوان عدالت اداری بارأی شورای رقابت، محدودیت‌هایی مانند سرانه جمعیتی و رعایت حریم فاصله با داروخانه قبلی را حذف کرد. بر این اساس دیوان عدالت اداری دو سال قبل، وزارت بهداشت را مکلف کرد تا با اصلاح آیین‌نامه تأسیس داروخانه‌ها، هم دسترسی مردم به خدمات حوزه سلامت را تسهیل کند و هم زمینه را برای فعالیت داروسازان جوان فراهم نماید. وزارت بهداشت و درمان در ۸ خرداد ۱۴۰۰ ابلاغیه مربوط به آیین‌نامه جدید داروخانه‌ها را منتشر کرد و به‌این‌ترتیب، محدودیت مربوط به حدنصاب جمعیتی حذف و حدفاصله از داروخانه دایر به‌صورت امتیازی و بدون الزام به رعایت آن درنظر گرفته‌شده است.

اما این تصمیم وزارت بهداشت با مخالفت انجمن داروسازان مواجه شده است. بسیاری از صاحب‌نظران حوزه سلامت، علت مخالفت علنی انجمن داروسازان را تعارض منافع عنوان کرده و به ما توضیح می‌دهند، «ریشه این ماجرا بسیار طولانی است و از سال‌ها قبل، افرادی که تحصیلات آکادمیک نداشته‌اند، به دنبال تأسیس داروخانه بوده‌اند و معمولاً داروخانه‌های زنجیره‌ای را به‌صورت فامیلی، تأسیس می‌کنند و درنهایت مافیای قاچاق دارو تقویت‌شده و اقلام دارویی به‌سوی خارج از کشور روانه می‌شود. درواقع افرادی فاقد تعهد و تخصص به‌صرف ثروت خود به این حوزه ورود کرده و دست‌اندرکار عرصه دارو شده‌اند و بعدهم مطرح کردند که باید تأسیس داروخانه انحصاری باشد و وقتی سازمان غذا و دارو بخشنامه جدید را برای تأسیس داروخانه‌ها ابلاغ کرد، به مخالفت پرداخته‌اند.»

در مقابل، انجمن دانشجویان داروسازی ایران نسبت به توقف آیین‌نامه جدید مجوز داروخانه‌ها ابراز رضایت کرده و رفع انحصار در تأسیس داروخانه را به‌مثابه دمیدن روح تازه‌ای به کالبد بی‌جان و بی‌رمق جامعه داروسازی کشور و قدمی بلند به سمت انحصارزدایی و خدمات‌محور شدن داروخانه‌ها عنوان کرده‌اند.

📧 روزنامه رسالت

رعایت اخلاق حرفه‌ای و رفع تعارض منافع، اولویت نظام پزشکی

عباس مسجدی آرانی (رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور و رئیس هیئت نظارت انتخابات)

نظام پزشکی در تهران) - ۲۵ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

مهمترین اولویت‌ها برای دوره آتی نظام پزشکی، آموزش در رعایت اخلاق حرفه‌ای است، توجه به آموزش‌هایی که برای جامعه پزشکی بسیار ضرورت دارد و همچنین رفع تعارض منافع از موضوعات مهم است که باید حتماً در نظر گرفته شود.

📧 خبرگزاری ایلنا

موقعیت‌های چندگانه تعارض منافع در صنعت بیمه

علیرضا زراعی (کارشناس ارشد شرکت بیمه ایران) - ۲۳ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در صنعت بیمه

در قراردادهای گروهی بیمه اتومبیل اعم از بدنه یا شخص ثالث، تکلیف روابط بیمه‌گذار قرارداد و بیمه‌گر، با دارندگان وسایل نقلیه نامعلوم است و تاکنون انعقاد قرارداد کمپانی‌های تولیدکننده خودرو به نیابت غیر مالکانه با بیمه‌گران دستخوش تعارض منافع بوده و خواهد بود.

در سایر رشته‌های بیمه‌ای آنچه تعارض منافع آشکار است، تغییر موضوعات بیمه از یک رشته به رشته دیگر، به‌منظور کسب منافع بیشتر حاصل از کارمزد و هزینه صدور است. تصور کنید موضوع بیمه‌ای که باید مطابق قالب‌های بیمه‌گری تحت پوشش بیمه‌های باربری داخلی قرار گیرد، مثلاً تحت پوشش بیمه‌های مسوولیت موسسات حمل‌ونقل داخلی صادر و تفاوت کارمزد تعلق گیرد. توأم بودن مالکیت فردی یا فامیلی موسسات ارزیابی خسارت و مجوزهای کارشناسی داخلی بیمه‌ای و کارشناسی رسمی دادگستری، شورای داورى حقوقی بیمه، نمایندگی‌های خدمات تعمیرات و لوازم خودرو، شرکت‌های بازرگانی فعال در حوزه‌های دارو، تجهیزات پزشکی و مواد یا لوازم مصرفی پزشکی و مراکز درمانی و بیمارستان‌ها و... از تعارضاتی است که در خدمات بعد از فروش وجود دارد.

تعارض منافع در جابه‌جایی پرتفوی درون و بین شرکت‌ها، اصلی‌ترین دلیل ضعف در خلق ارزش جدید بیمه‌ای و شناساندن خدمات بیمه‌ای به جامعه بوده است.

تئیدگی کسب‌وکارها و نوع ارتباطات مالی و پولی فی‌مابین عناصر و مولفه‌های متعدد و مختلف خواسته یا ناخواسته باید در صنعت بیمه موردبررسی و ردیابی شده و زوایای تعارض منافع در آنها کشف شود و موانعی چون تاخیر سنواتی و اخذ تعهد مصادره منافع مشکوک و ممانعت از همزمانی اشتغال کارکنان و افراد خانواده یا اقوام ایشان در مشاغل مربوطه و... از مهم‌ترین رفتار بازدارنده تعارض منافع و ایجاد بستر شفاف و سلامت در هر کسب‌وکار به‌ویژه در صنعت بیمه است.

📌 روزنامه دنیای اقتصاد

مخالفان طب سنتی دچار تعارض منافع هستند!

محمدتقی نقدعلی (نماینده مردم خمینی‌شهر) - ۲۶ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

در برخی عرصه‌های سلامت واقعاً یک بازار برای کاسبی برای برخی از اشخاص به‌راه افتاده است که مسلماً وقتی می‌بینند طب سنتی جایگاه خوبی میان مردم ایجاد کرده است و طالب دارد، منافع خود در حوزه بیمارستانی و طب نوین را بربادرفته می‌بینند. باید در حوزه نظام سلامت کشور، سیاست‌زدگی و تعارض منافع را کنار بگذاریم و آنچه به‌نفع مردم است یعنی بها دادن به همه عرصه‌های پزشکی و بهداشت را در جهت تعالی کشور و ملت ایران در دستور کار قرار دهیم.

📌 خبرگزاری تسنیم

چگونه می‌توان تعارض منافع موجود در ماده ۱۰۰ شهرداری‌ها را حل کرد؟

پایگاه خبری تابناک - ۲۴ تیر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

توجه به اصل تضاد منافع، ضمن شفاف سازی، راهکاری مناسب برای کاهش زمینه‌های فساد اداری در حوزه شهری است که با بهره مندی از مکانیزم‌های پیشگیرانه، می‌توان به ایمن سازی در این حوزه دست یافت و از جمله این سالم سازی‌ها، نادیده انگاری تخلفات در کمیسیون ماده ۱۰۰ شهرداری‌ها راهکار مهم این ماده، جلوگیری از تخلفات ساختمانی، افزایش بنا، ساختمان‌های بدون پروانه ساخت و از جمله تغییر کاربری‌هاست. کمیسیون اداری از بدو تاسیس تاکنون، مهمترین مرجع رسیدگی به تخلفات ساختمانی و هر نوع تخلفات در ساخت و سازهای غیرقانونی است. سازمان‌ها و نهادهایی که با همکاری شهرداری در اخذ مجوز و نحوه ساخت و ساز همکاری دارند منجر به ساخت بناهای استاندار، منطبق با توسعه شهری و رعایت حقوق شهروندی می‌شوند. یکی از مصادیق حقوق عامه، رعایت کیفیت ساخت و سازها است و استانداردهای در توسعه شهری منجر به رفاه، افزایش معاشرت، ایجاد امنیت روانی و اجتماعی می‌شود و بی‌شک تخلفات حادث شده در ساخت و سازهای بی‌رویه و غیراستاندارد، حاکی از تعارض منافع موجود در ماده ۱۰۰ شهرداری‌ها بوده و ارائه راهکار حل این مشکل از طریق اصلاح قوانین میسر خواهد بود؛ بنابراین، باید بیش از پیش قانون گذار نسبت به رفع موانع قانونی و کسر قانون تلاش کند تا شهروندان در تامین مسکن و رفاه عمومی در تقابل تبعیض و تعارض قرار نگیرند.

✉ پایگاه خبری تابناک

تعارض منافع علت فعالیت فولادی‌ها و معدنی‌ها در دو سوی زنجیره

بهادر احرامیان (دبیر رسته نورد انجمن تولیدکنندگان فولاد) - ۲۲ تیر ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه صنعت

علت ورود بخش معدن به فولاد تعارض منافع بین معدنی‌ها و فولادی‌ها در دهه ۸۰ و ترغیب فولادی‌ها برای ورود به تولید مواد اولیه با توجه به پایین بودن قیمت محصولات معدنی داخل کشور از قیمت جهانی بود. بهادر احرامیان در گفت‌وگو با پایگاه خبری فولادبان درباره حضور معدنی‌ها در بخش بالادستی فولاد و حرکت فولادی‌ها به سمت تولید مواد اولیه افزود: در زمان ریاست جمهوری احمدی نژاد در دهه ۸۰ نوعی خصوصی سازی در کشور شکل گرفت که بنوعی تعارض منافع بین ابتدا و انتهای زنجیره ایجاد کرد. از همان موقع شرکتهای فولادی و معدنی با تقسیم بندی مشخصی با یکدیگر ادغام می‌شدند و این تعارض منافع گریبان آنها را گرفت. در آن زمان اگر هر شرکت معدنی با یک کارخانه فولادسازی ادغام می‌شد و یا هر کارخانه فولادسازی با یک شرکت معدنی جوینت می‌شد و بعد خصوصی سازی شکل می‌گرفت شاید هیچوقت ضدیت منافع در ابتدا و انتهای زنجیره ایجاد نمی‌شد. علت ورود بخش معدن به فولاد همین بود که برخی سهامداران شرکتها به سرمایه گذاری روی آوردند و از طرفی به علت ساختار و مکانیزم قیمتی کشور بگونه‌ای بود که قیمت محصولات معدنی از قیمت محصولات جهانی پایین تر بود، فولادسازان را ترغیب به حضور در بخش مواد معدنی کرد در حالیکه می‌توانستیم با یک ساختار و تفکر درست این موضوع را حل کنیم.

✉ دیده بان صنعت فولاد

شکل‌گیری تعارض منافع در صنعت هواپیمایی

خبرگزاری فارس - ۲۱ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه حمل‌ونقل و راهداری

محمد اسلامی، وزیر راه و شهرسازی در حکمی سیاوش امیرمکری، مدیرعامل شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران را با حفظ سمت به عنوان سرپرست سازمان هواپیمایی کشوری منصوب کرد. سیاوش امیرمکری نیز خود درباره این انتصاب به بروز تضاد منافع اذعان دارد و گفته است: با توجه به تضاد منافع برخی از مسئولیت‌ها و وظایف در سازمان هواپیمایی و شرکت فرودگاه‌ها، مدیران هر دو دستگاه ملزم به رعایت استانداردها، ضوابط و دستورالعمل‌ها با اولویت ایمنی هستند، براین اساس، معاونت استاندارد پرواز، دستورالعملی را جهت ابلاغ به مدیران اجرایی هر دو دستگاه تهیه می‌کنند.

خبرگزاری فارس در این زمینه سخنان یک کارشناس هواپیمایی را بدون ذکر نام وی نقل کرده که اظهار می‌دارد: انتخاب مدیرعامل فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران همزمان به عنوان رئیس هواپیمایی کشوری به هیچ وجه منطقی نیست، زیرا سازمان هواپیمایی کشوری این صنعت است و عملکرد شرکت فرودگاه را کنترل می‌کند. شرکت فرودگاه خود رئیس سازمان نظارت است، مطمئناً برخی موارد مدیریت شرکت فرودگاه نقض خواهد شد. با انتصاب مدیرعامل شرکت فرودگاه به ریاست سازمان هواپیمایی، واقعاً اتحاد ناظر و هدف ایجاد می‌شود. یکی از مسئولیت‌های سازمان هواپیمایی کشوری "تدوین و برنامه‌ریزی سیاست‌های ارتباط از راه دور و صدور دستورالعمل‌های مربوط به ارتباطات از راه دور و تبادل ارتباطات و امکانات لازم در فرودگاه‌ها" است که انتظار می‌رود در صورت ادامه امیرمکری در این مورد، سازمان هواپیمایی نیز با مشکل روبرو خواهد شد. بررسی و ارائه برنامه‌های فرودگاه و نظارت بر رعایت استانداردهای بین‌المللی مربوطه از دیگر وظایف نظارت سازمان هواپیمایی است. تأیید صلاحیت‌های فنی و حرفه‌ای مدیران فرودگاه‌ها و کارکنان عملیاتی کشور قبل از انتصاب آنها توسط رئیس مدیر اجرایی شرکت فرودگاه‌های کشور یکی دیگر از تعهدات مدیریت سازمان هواپیمایی کشوری است و به نظر نمی‌رسد که صدور گواهینامه فنی و حرفه‌ای در این زمینه به درستی انجام شود.

✉ خبرگزاری فارس

تعارض منافع قفل اقتصاد دیجیتال

رضا باقری اصل (دبیر شورای اجرایی فناوری اطلاعات) - ۲۶ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب‌وکارها و بازرگانی

در ارتباط با دعوای گمرک و وزارت صمت اگر به جای رییس جمهور بودم گمرک را از وزارت اقتصاد به وزارت صمت انتقال می‌دادم و با آن وزارت بازرگانی ایجاد می‌کردم اما این ساختارها متصل و با اینرسی شدید مواجه و با تعارض منافع همراه است. حتی ساختار با نیروی انسانی باهم تعارض جدی دارند. به‌طور مثال وجود ۲۶ هزار ممیز مالیاتی تعارض منافع آشکار با الکترونیکی کردن مالیات دارند و یا پزشکان، حاکم بر فضای دیجیتال کردن اقتصاد سلامت هستند آیا تحقق نظام سلامت الکترونیک با چنین قوانین و مقاومت‌هایی واقعاً شدنی است؟

✉ موسسه تحلیل بازار فردا

قهر معاون وزیر از کمیسیون آموزش مجلس به دلیل طرح موضوع تعارض منافع

محمد رضا احمدی (عضو کمیسیون آموزش مجلس) - ۲۶ تیر ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عمومی

پیگیری برای برکناری مسئولان دارای مدارس غیردولتی توسط کمیسیون آموزش مجلس انجام می‌شود و یکی از معاونان آموزش و پرورش نیز برکنار شد. زینی‌وند معاون وزارت آموزش و پرورش پس از شنیدن سخنان اعضای کمیسیون آموزش مجلس درباره اینکه یا معاونت را داشته باش یا مسئولیت در وزارتخانه، چون به دلیل داشتن مدرسه غیردولتی مشمول تعارض منافع هستید، قهر کرد و از جلسه خارج و در نهایت از معاونت برکنار شد. افرادی که در تهران و استان‌ها مسئولیت دارند و مدارس غیردولتی دارند از انتفاع خارج شدند همچنین هیچ کدام از اعضای کمیسیون آموزش مجلس مدرسه غیردولتی ندارند. اسامی افرادی که در تهران و استان‌های مختلف مدرسه غیردولتی داشتند به دست ما رسید و پیگیری کردیم که از مسئولیت برکنار شدند یا مجوز مدرسه را لغو کردند، تعارض منافع مسئولان قابل پذیرش نیست و نمی‌توان هم مسئولیت داشته باشند و هم مدرسه غیردولتی.

✉ خبرگزاری تسنیم

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، یک کلیپ و یک برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

- [طرح مدیریت تعارض منافع، تناقضات متعدد دارد](#) / حسن فروزان فرد / ۲۶ تیر ۱۴۰۰
حسن فروزان فرد، نایب رئیس کمیسیون توسعه پایدار اتاق ایران می‌گوید: طرح مدیریت تعارض منافع چندان کارشناسی نیست و تاثیر منفی بر مطالبه‌گری بخش خصوصی دارد.
- [ادامه مصوبه رانت خیز قیر رایگان](#) / محمد مهدی ملکی تبار / کارشناس حوزه نفت و گاز / ۱۹ تیر ۱۴۰۰
به گزارش اقتصادآنلاین؛ نیمی از چهار میلیون تن قیر رایگان مصوب برای پروژه‌ها مازاد بر مصرف است و به دست دلال‌ها می‌افتد. این مصوبه به تعارض منافع نمایندگان برای افزایش رضایت حوزه انتخابیه خود گره خورده است. از آنجا که علی‌رغم سال‌های گذشته، در بودجه ۱۴۰۰ منابع ریالی طرح تصریح شده است، بنابراین پرداخت ریالی منابع و نه به صورت حواله می‌تواند منجر به از بین رفتن رانت شود.

تحلیل فضای مجازی: پررنگ شدن مسئله تعارض منافع در نظام حکمرانی کشور تا چه حد می‌توان به مدیریت تعارض منافع در ایران امیدوار بود؟

محمد عادل

در هفته گذشته و طی روزهای پنج‌شنبه هفدهم تا چهارشنبه بیست و سوم تیرماه، ۱۲۴ توییت در توییتر، ۶۸ مطلب در تلگرام و ۵ پست در اینستاگرام منتشر شده است که به مسئله تعارض منافع پرداخته‌اند. همان‌طور که در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری شاهد بودیم برخی کاندیداها بر مسئله تعارض منافع به‌عنوان یکی از مسائل مهم کشور دست گذاشته بودند و در حال حاضر نیز برخی نهادها سعی در تدوین سازوکارهایی برای مدیریت این مسئله دارند. توجه به پدیده تعارض منافع می‌تواند نقطه‌امیدی باشد که بالاخره این مسئله در حال قوت گرفتن در گفتمان نظام حکمرانی کشور است؛ اما این خطر نیز وجود دارد که تعارض منافع نیز مانند سایر مسائل کشور به ابزاری برای نمایش و یا سرکوب مخالفان بدل شود.

بیم و امید در رسیدگی به مسئله تعارض منافع

در هفته گذشته دو خبر مبنی بر اقدام در راستای مدیریت تعارض منافع در فضای مجازی بازنشر شد؛ اولین خبر مربوط به بخش‌نامه مدیریت تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی بود که مصطفی سالاری، رئیس این سازمان در اینستاگرام خود آن را گامی مهم در راستای جلوگیری از فساد عنوان کرد. وی در این زمینه بیان کرد که «صدور بخشنامه مدیریت تعارض منافع گامی روبه‌جلو است و انتظار داریم که از نظرات شرکای اجتماعی و اساتید دانشگاه برای تکمیل آن بهره‌مند شویم و این موضوع مهم را در جامعه به سهم خود ترویج کنیم». همچنین وی با تأکید بر قابل‌اجرا بودن پیشنهادهای مطرح‌شده پیرامون حضور شرکای اجتماعی این سازمان در کمیته مدیریت تعارض منافع، آن را عملی مناسب دانست و قول اجرایی شدن آن را داد. به گزارش کانال تلگرامی نه به عوام‌فریبی، طبق این بخش‌نامه «هرکس که به‌نوعی انجام تکالیف سازمان تأمین اجتماعی به او واگذار شود، وارد هر نوع فعالیت اقتصادی با طرف‌های قرارداد سازمان تأمین اجتماعی شود با برخورد قانونی کمیته مبارزه با تعارض منافع سازمان تأمین اجتماعی واقع می‌شود». این کانال، نکته مهم در تدوین این بخش‌نامه را آن دانست که طبق آن «دریافت کمک و هدیه هم ممنوع و این موضوع حتی به منع استخدام بستگان تحت هر عنوانی، شرکتی و پیمانی تسری یافته و در صورت استخدام بستگان با اعمال نفوذ مدیران؛ حتی در شرکت‌های تابعه قطع همکاری صورت می‌گیرد».

اقدام دیگر در این زمینه، تشریح فرایند انتخاب شهردار آینده تهران توسط شورای شهر آتی بود. به گفته کانال تلگرامی شورای ششم تهران، اعضای این شورا برای انتخاب فرد مناسب برای احراز پست شهرداری تهران، کاندیداهای موردنظر را از نظر ده شاخص موردبررسی قرار می‌دهند که یکی از آن‌ها عدم تعارض منافع وی است. در این شاخص عنوان شده

است که فرد موردنظر باید «ساده‌زیست و پاک دست، برخوردار از روحیه مبارزه با فساد و فاقد تعارض منافع، مراقبت نسبت به اطرافیان و منتسبین و عدالت‌محور» باشد.

هرچند ممکن است در حال حاضر برخی انتقادات نسبت به بخش‌نامه تعارض منافع در سازمان تأمین اجتماعی و یا فرایند انتخاب شهردار وجود داشته باشد که این هفته در فضای مجازی کسی به آن‌ها نپرداخت؛ اما وجود این دست اقدامات حداقل نشان می‌دهد که بحث تعارض منافع تا حدودی وارد گفتمان نظام حکمرانی کشور شده است. هرچند ممکن است در عمل چندان به این مسئله توجهی نشود و یا به طرّقی قوانین مربوط به آن زیر پا گذاشته شوند اما باب‌شدن این بحث و اینکه افرادی در نظام حکمرانی صادقانه به این نتیجه رسیده‌اند که این موضوع مسئله مهمی است و یا در حالتی غیرصادقانه برای نمایش، به آن توجه نشان می‌دهند نشان از آن دارد که اهمیت این مسئله برای بسیاری روشن شده و در حال حاضر آن را یکی از مسائل اصلی کشور می‌دانند.

البته که عملی نشدن اقدامات در مقابله با تعارض منافع خود امر مهم دیگری است که نباید به آن چندان هم بی‌توجه بود، چراکه در این صورت این موضوع نیز ظرفیت آن را دارد که مانند بسیاری از مسائل دیگر قربانی حرکات نمایشی برخی سیاستمداران و سیاست‌گذاران شود؛ برای نمونه می‌توان به طرح مدیریت تعارض منافع مجلس اشاره کرد که احسان پرنیان در توئیتر خود درباره آن می‌نویسد:

 «این طرح با هزار ایراد و علی‌رغم تذکرات مکرر کارشناسان و دستگاه‌ها، به تصویب کمیسیون اجتماعی مجلس رسید و هم‌اکنون در نوبت رأی‌گیری صحن است. فردا اگر گفتند قانون تعارض منافع هم نتوانست کاری کند گول نخورید، این قانون برای کار نکردن تنظیم شده است.»

برکناری محرز اما نه به دلیل تعارض منافع

پس از آنکه مینو محرز که پیش‌ازاین به‌عنوان عضو ستاد ملی مبارزه با کرونا معرفی می‌شد، در اظهاراتی بیان کرد که همکاری با کوبا برای تولید واکسن کرونای مشترک منتفی شده است، وزارت بهداشت در [اعلامیه‌ای](#) اعلام کرد که وی «هیچ سمتی در ستاد ملی کرونا و کمیته‌های وابسته به آن ندارد». در پی این اتفاق کاربران توئیتر نیز به اظهارنظر درباره آن پرداختند که این اظهارات در دو سوی مخالف یکدیگر قرار داشتند. برخی کاربران چنانچه در گزارش‌های تحلیل فضای مجازی هفته‌های گذشته نیز شاهد بودیم، حضور هم‌زمان وی در ستاد ملی کرونا و نفع‌بری احتمالی از واکسن برکت را حاوی نوعی تعارض منافع دانسته بودند؛ از این‌رو در این هفته، برخی از آن‌ها از این اتفاق استقبال کرده و موافق عدم حضور وی در ستاد ملی کرونا بودند که در زیر به چند نمونه از آن‌ها اشاره شده است:

 «مینو محرز درسته استاد باسابقه بیماری‌های عفونی است اما به‌طورجدی در مسئله واکسن کرونا تعارض منافع داره! ایشان مسئول فنی پروژه واکسن برکت هست و اظهارنظر قبلیش در مورد واکسن روسی و اخیراً در مورد واکسن کوبایی محل تأمل است.»

«سهامدار واکسن برکت که از فروش بیشتر آن منتفع می‌شود و بارها علیه واکسن‌های دیگر اطلاعات غلط منتشر کرده، به دلیل ساده تضاد منافع نمیتونه و نباید در ستاد ملی کرونا باشه».

«مشکل اصلی تضاد منافع هست، وقتی ایشون در سود احتمالی واکسن برکت سهم داشته باشه، طبعاً نباید سمتی در ستاد کرونا و مصوبات اون داشته باشه».

اما در دیگر سو برخی کاربران بودند که با این اتفاق مخالف بودند چراکه گمان می‌کردند این اتفاقات نه ناشی از مقابله با تعارض منافع که به علت درگیری‌های درون وزارت بهداشت است. چنانچه یکی از کاربران به نام Reza Moghadam می‌نویسد:

«البته همیشه با اطمینان اظهارنظر کرد ولی از آنجاکه ستاد مقابله با کرونا مستقل نیست و به شدت تحت تأثیر جهت‌گیری‌های سیاسی کشوره، عضویت در اون برای کسی منفع نداره. عمده فشار بر روی دکتر محرز از جانب وزارت است و اتفاقاً همین اتهام تعارض منافع اولین بار توسط وزارت به او زده شد».

هرچند نمی‌توان با این قسمت از سخنان این کاربر موافق بود که بحث تعارض منافع مینو محرز را وزارت بهداشت برای اولین بار مطرح کرده است و یا اینکه این مسئله اتهامی بی‌اساس بوده است اما او به نکته خوبی اشاره می‌کند که این اعلام موضع وزارت بهداشت را نه در راستای شفافیت در عمل و مقابله با تعارض منافع که ناشی از دعوای درون-گروهی می‌داند. چنانچه بارها در هفته‌های گذشته شاهد بودیم کاربران بسیاری که حتی ممکن بود از تخصصی در حوزه تعارض منافع هم برخوردار نباشند، به امکان تعارض منافع این شخص اشاره کرده بودند اما وزارت بهداشت نسبت به آن بی‌توجه بود و هیچ‌گونه اقدامی برای بررسی این مسئله نکرده بود. حال برکناری ناگهانی وی می‌تواند فقط این شائبه را ایجاد کند که در این وزارتخانه و ستاد ملی کرونا مسئله تعارض منافع اهمیت دست اول را نداشته و مسائل دیگری در آمدن و رفتن افراد دخیل هستند.

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۵۳

شماره پنجاه و سوم - ۱۹ تا ۲۵ تیر ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

